

TIDEVARVET

Nr 52-53
24 December

Nr 52-53
5 ärg. 1927

Inför Nyåret 1928.

Det stundande året är för hela Europa betydelsefullt — som valår. Icke endast i vårt land, utan i Frankrike, Tyskland och sannolikt även i England skall folklifvan tråda fram och säga sitt ord, så gott den kan. På vilka läsesmän den skieklar fram som sina erkänt främste beror åtminstone i riktningen av världens och ländernas politik, ävensom förutsättningarna för de enskildas liv.

Inför detta sätter Tidevarvet som sin uppgift att försöka både tyda de händelser, som rullas upp, och därvid för sin del kämpa för vissa riktlinjer och viss kurs.

Tidevarvet kan och vill ej skilja på utrikes och inrikes politik, lika litet som på vad som överhuvudtaget brukar kallas politik och vad som rör det sociala och kulturella livet och den enskildes del däri. Utan uppdelning i områden, utan att hänvisa vissa människor till vissa sidor "att vistas på", vill vi i de frågor, där det synes oss att viktiga avgränsningar sker eller står för dörren, ge plats för olika synpunkter, vilka föra frågorna framåt. Medgörligare än förr blir vi knappast.

Men vi är glada för det arbetsår som gått och för den kontakt med vår läsekrets som vi känt, både när den kunnat gå med oss och då den ställt oss mot vägen.

Och vi ser med hoppfullhet mot det nya året och dess arbetsuppgifter därför — och endast därför — att vi vågar tro att vi just på detta samma sätt får möta vår läsekrets.

Vi vågar till sist till våra läsare rikta en värdjan, att de ville behandla oss som andra sina goda vänner, ej gå förbi oss vare sig med uppmuntran eller opposition, och jämval sammanföra oss med övriga vänner.

I övrigt bedja vi att få hänvisa till den inuti tidningen anförda prenumerationsanmälan till tidningen Extraposten, som 1792 skrevs av Carl Gustaf af Leopold i form av en Dialog mellan Läsaren och Redaktören.

Teckningen av Moder och barn som pryder detta nummers första sida är gjord av de föraktades och armas tecknarinna, professor Käthe Kollwitz.

Då nr 52 och 53 äro sammanslagna till ett, kommer nästa nummer — det första på nästa år — prenumeranterna ej tillhanda förrän den 5 januari 1928.

Till tjänst för de ärade expeditionsprenumeranter, som ännu ej verkställt prenumeration för nästa år, medföljer även i detta nummer en postgiroblankett, och anhallar expeditionen värdsamt, att om möjligt prenumerationen sker innan årets slut.

Käthe Kollwitz

EN NY JUL.

När anden flyr ur en form den bebott, sker det så stilla att ingen märker det. Ja, en annan ande, en främlande ande kan ta dess plats och ha varit där länge, innan någon upptäcker vakttöytet. Och när denna nya ande förvandlar även formen, så att intet är kvar, varken ande eller form, så väcker inte heller det något uppseende. Ty så länge namnet är kvar från gamla dagar, fastslår man inte att något har hänt.

Hur skulle det bli om en revolutionär regering plötsligt förbjöd att den 24 december hålla glädjefest med andledning av årsdagen av Kristi födelse. Egentligen önskar jag att så skulle ske, liksom det stundom kan hända mig att önska att bibeln bleve förbjuden för att vi skulle få större värdsamt för den. Vad bleve följden? Regeringens politiska motståndare skulle slå alarm, och det bleve en partissak att få gå i julotta. Men de som inte brydde sig om parti-frågor, skulle märka att sedan ordet jul kunde bort, kunde man finna en midvinterfest med ljus, mat och presenter samt en del välgörighet som om ingenting hänt. Och de som förstodo eller då lärde

förstå vad julen egentligen är, skulle ju finna att ingen regering i världen kan förbjuda gripeligheten inför det under som insättandet av en ny kraft i historien innebär. Och så skulle de kanske för första gången i sitt liv uppleva julen inför alla vackra, glada, äktsvenska och stämmingsfulla jular.

Detta är icke sagt för att pressa fram vare sig någon herderna-parken-stämning eller någon återgång till fädernas julstid. Vad de senare angår anser jag att vi betungas alltför mycket av resterna av dem. Förutsättningarna för forna tiders julfrimning och seder: mörkert, torftighet, tvång och att långa upp stora vinterföråd av mat äro ju borta. Och vad den djupare julstämningen angår, tacksamheten över att frälsningen kommit till människorna, så skall den inte proklameras, när mänskligheten icke känner den. Människorna känna inte någon sådan glädje och trygghet, framtiden oroar dem och de veta ganska litet om hur de skola gestalta eller förklara sitt eget liv. De äro osäkra på sig själva och osäkra på sina medvandrare på vägen, både dem som bo innanför och utanför

deras hems och deras lands gränser. Och i kriserna människor emellan ha de ingen gemensam högre instans att vädja till.

Därför kan man säga att snarare än julstämning härskar på jorden en förljusstämning, en väntan, medveten hos somliga, hos andra blott förnummen som oro, som otillfredsställelse med den patentmedicin för kropp och själ, som de prövat och förkastat.

Och det skulle jag vilja tro, att denna väntan gäller icke en politisk, ekonomisk eller personlig högkonjunktur. Den gäller ett lystyrnsord, en lösen, en vind över världen, en visshet om vårt uppvärd och vår bestämmeelse, en order. Det är så själslöst patetiskt och så betecknande för vår innersta längtan, att människorna troga krigsförklaringsarna för en sådan order och gingo med glädje till lidande och död, omsvampande rån och cyniska mål och motiv med hög och helig längan.

Inteenting mindre än en förbindelse med det gudomliga kan mätta den omätliga varelsen människans, hon som "alltid plågas av de

Det var en gång en förlattare som bjöd mig på teatern för att se en pjäs vid namn Goethe. Med allvarlig förväntan satte vi oss tillrätta på en av de främsta lämnarna.

En student skall teatera på Goethe och hans lilla fästmo förör honom. Studenten är desperat. Han hatar Goethe för att han levde så länge, hade så mycket för sig, skrev, åskådade och slutade upp att ålska så ofta. Då studentens slufviga traslar in sig i italienska kross, och det går upp för honom att han troligen blir kuggad, slänger han loken i golvets ota utbrister: må fan ta Goethe! I densamma uppträder Goethe ur mörker och där in vi peruk och brun rock och frågar på bredaste frankfurterdialekt: varför det?

De två ungdomarna sjunka på knä och förklarar situationen. Goethe som tycker att flickan är söt lovar att i studentens ställe låta teatera sig på Goethes liv och verk.

Så se vi då Goethe, som alla ta för studenten, stå inför den stränge Goetheprofessorn och hans bisittare. Han får fråga på fråga om sin släkt och om de intamaste data under sin barndom och ungdom. Tilland klarar han sig, ibland stakar han sig; det var väl inte så viktigt, säger han och får veta att i Goethes liv är allting lika viktigt.

— Vilken dag avreste Goethe till Weimar?

— Varför bröt Goethe med Frederikke?

— Det angår ingen, svarar Goethe livadt.

— Ett oerhört svar. En omkring undanfökt, allt angår oss i Goethes liv.

— Ni kanske inte heller vet vem fru von Stein var?

— Jo, det vet han, det var ju hans älskarinna, säger Goethe. Den ömt och vemodigt.

Men professor Oyger i luften: Goethe skattade fru von Stein alldeles för högt för att göra henne till sin älskarinna. (Vaktmästaren går nu och vänder Goethebysten för att den store diktern ska släppa böra mera.) Så utse där och småle, cyniske, fördärvade, vansluktade ungdom, sig i stället varför Goethe skrev Wilhelm Meisters Lehrjahre?

— Ja, det var för att han hade fått too talar i förskott av förläggaren.

Hän lände något.

Förlätaren vid min sida hade bebott varje replik i dramet med ett hjärtligt öseratt. Han stog det till katastrof. Han berättade så att hela teatern rådde i uppöjning. Skådespelarna skattade så att de inte kunde försätta, och spelet stod till pressa en lång stund. Det var en öppen skandal och jag läde svettades och frön, innan det äntligen kom så långt att professorn kunde återta den avbrutna teatern.

— Ni vill föt är Goethes förmästa verk?

— Färgläran, sade Goethe. Så gick det vidare och han sjönk allt djupare i onåd, till dess han slutligen fick sin dom: han var okunnig om Goethes liv och han hade inte fattat första stavelens av sammanhanget mellan liv och föret. Intet betyg.

Förlätaren hade hållit sig något så många under senare delen av påsen, vilket kanske var min förfärd. Men i mellanaktens till nästa enaktare kom ett bud från skådespelarna med anhöllan att herrn som skattade godhetsfullt turde lämna teatern.

Vad för något? sade han, det gör jag visst inte.

— Jo, sade jag, de har rätt, lit oss gå.

Hur tycker ni det skulle bli, om en förlattare finge skratta ofsenfikt.

Drivnes.

(Forts. å sid. 6.)

Äro Edra inkomster för stora?

varom inte, nedbringa Edra livsmedelskostnaderna genom inköp i våra butiker

KONSUMTIONSFÖRENINGEN STOCKHOLM

Kristall köper Ni bäst och billigast hos

Konst- & Kristallindustrin
64 Västerlånggatan 64.
FÖRNMÄLIGA VAROR. LÅGA PRISER.

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri Morg.
Slussplan 1, 2 tr., Stockholm.

REDAKTÖR:
Elin Wägner.
Mottagningstid kl. 10—11.
Telefon Norr 48 42.

EXPEDITION:
Telefon Norr 285 42.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:
För hvar kr. 6.—, halvår kr. 3.50,
kvartal kr. 2.—, Lösnamnen 15 öre.

ANNONSPRIS:
1 text 20 öre
per millimeter
Textsida eller särskilt befråg
plats 25 öre

Lincoln Bloms Boktryckeri
STOCKHOLM 1927.

Ur skolan in i livet.

Av Fredrika Bremer.

I biblioteket på Förenas staternas Capitolium kan man alla dagar se sittande i en fönstersmyg framför ett bord med papper och böcker ett fruntimmer för första medelåldern, elegant figur, fint ansikte, behagligt uttryck. Hon tyckes alltid vara sysselsatt och vara i rapport till flera av kongressens betydande män. Hon söker också något hos kongressen och sätter där för att bevaka sitt ärende. Vad begär hon, vad vill hon! Hon vill ha tio miljoner dollar till fond till årlig utdelning till asyl för vanskinniga samt fattighuset inom alla unionens stater. Det är miss Dorothea Dixon, som sedan tio å år tillägnat sig de flesta av staterna, besökt därhus och andra asylar för olyckliga och verkligt betydligt till deras förbättring och i synnerhet till de vanskinniga bättre vård och behandling. Genom hennes inflytande och de förtrufna memorior hon skrivit och inlämnat till styrelsen i åtakliga stater, ha flera asylar blivit inrättade, där sådana förut saknats och de olyckliga varit överlämnade åt en skilt godtycke eller åt eländiga värd.

Hon är ett av de vackraste bevis på vad en kvinna, utan annat stöd än sin personliga vilja och karaktär, utan annan makt än sitt mål och sin rätt och sin förmåga att framställa dem kan uträtta i samhället.

Jag beundrar henne, beundrar i synnerhet hennes mod och ihärdighet. Mindre märkvärdiga människor kunde jag älska mer. Men jag älskar hennes ämbete i mänskligheten, älskar hennes gestalt på Förenas staternas Forum i fönstersmygen på Capitolium, där hon mitt under brinnande fejder tytt spinner till väven för de olyckliga asyl — en gudomlig spinnerska för Guds hus.

På galleriet för åhörarna, som över senatorernas huden går runt omkring rummet, är främsta raden för åhörarinnor. (Amerikansk artighet!) Dagligen ser jag där eleganta toaletter och flera rätt vackra ansikten, som tyckas vara där — blott för att visa sig. Åter och åter måste jag vid betraktandet av dessa vackra an-

sikten säga om uttrycket hos dem: "huru obetydligt!"

Doek är felat icke kvinnornas. Det är deras uppfostrans fel, som även när den är bäst blott ger dem skolbildning men ingen högre världs- och sällskapsbildning. De få en mängd specialkunskaper men intet system av dessa. Så mycket latin, så mycket matematik, så mycket fysik o. s. v., men ingen filosofisk medelgång för dessa kunskaper, ingen tillämpning av livet i dessa på livet självt, och intet tillfälle att efter skoltiden tillämpa dessa vetenskaper i levande handling. Därför falla de bort ur själen liksom rotlösa blommor och löv, ryckta från grenarna av kunskapsstridet, när de unga lärjungarna ur skolan gå in i livet.

När det kvinnliga medvetandet av livet blir vad det i våra tider kan bli, hurd valgörande bör ej dess inflytande kunna bli på samhällets rådsförsamling.

Icke att jag inbillar mig att en ny och bättre ordning skall frambringa fullkomlighet. Ack, man kan ej ha hunnit till femtio år och av egna och andras brister blivit någorlunda hemmastadd med ofullkomligheterna i människan och ännu tro att allt skall bli bra på jorden, men — något bättre blir det nog ändå, när de som äro människosläktets mödrar och föstrarinnor bli så goda och så visa som ljuset av en vidgad livsaffär skall göra dem, när den ljuskälla som Skaparns skänkt deras natur får obehindrad framväxt och sprida sina lysande floder inombemmet, samhällslivet och staten.

Jag kan ej se det anordnade. Jag tror att denna frihetsutveckling är den yttersta och djupaste, på vilken samhällets pånyttfödelse beror.

(Ur Det unga Amerika)

Redacteuren och läsaren

Dialogue.

LÄSAREN: Hwadl kann ett dagblad! Det är mycket. Hwem skrifver det!

REDACTEUREN: Efter wanligheten ett Sällskap. — — —

LÄS: Jag vill förut weta hwad den kommer att innehålla. Ni gör wäl dertill något föreltal eller dykt. — — —

RED: Jag är ej så oförstig. — — —

LÄS: Ni lofwad då åtminstone, i ett för tal, att ert blad skall i godhet öfvertäffa de flesta öfriga?

RED: Et sådant löfte wore kanske möjligare för en klok man att hålla än att gifwa. — — —

LÄS: Ni wördat ej Post-tidningen, som warit af begynnelsen. Icke Dagligt Allehanda som till hälften utgått af Post-Tidningen. Icke Stockholms-Posten som till mer än hälften utgått af Dagligt Allehanda. Ni kommer sidat till werlden och delar med förmåten hand Edra syskons besittningar. Och den ärend Inrikes Tidningen, som hittills suttit trygg wid sitt inventarium af eldswådar, slagregn, hagelskuror, skalfall, tingsterminer, liktorapläster, concoursmål, wägringsalvor och dessa höstideliga militärer, hwartil man dricker win och skjuter med löst krut!

RED: Wi smicke oss ej att berättat dessa saker med det fina behag, som hon. I denna tid af rättighetens återgång och monopoliers uphörande, kunne wi wäl icke afsäja oss alla slags inländska märkwärdigheter: men wi äro bilige; wi wilje dela någorlunda jemnt henne och emellan.

LÄS: Hwad vill Ni säga dermed?

RED: Wi öfwerlåta åt denna Tidning på des hoga ålderdom såsom en egen stadiwarande fond för dess bestånd all hwad wägralvor, benplåster, husecurer, concoursmål, tingsterminer m.m. kunna äga nyttigt och angenämt. Wi lägga dertill såsom wängäfwade de döde i Stockholm och landsorterna, önskandes henne lycka til det nöjet att deribland snart få prydans af våra egna namn — — —

LÄS: Ingenting är billigare.

RED: Med så granlagna rättwisa å ena sidan, frukta wi att säga å den andra, att wi ej finne hwarföre andra merkwärdigheter i naturen eller sammanlefnaden som hos oss timma, skulle mindre tillhöra våra papper än andra utkommande dagblad. Wi tro tro att himmelen skickar t. ex. ett merkwärdigt slagregn endast för att dermed watta Inrikes-Tidningen, så starkt hon och må lida af torra. Wi wete twertom att han låter regna öfwer onda och goda boklådor. Och då wi öfta förmerkt hwar ypperlig werkan ett starkt åskelag, när det dödat sin man, eller ett wattenflöd, som dricker

folk och få, öfta gjordt, icke allenast i våra dagpapper utan äfwen i våra dagliga samwäm, lærer man ej fördrå af oss att wi ensamma skole lämna öberättat, hwad Wi wisseligen skole twingas att höra på tjugu serkalta ställen.

LÄS: Det wet jag wäl på man på intet sätt kan göra. — — — Skrif och wackert något charmant roligt.

RED: Wi äro altför olyckliga.

LÄS: Och hwarföre!

RED: Nästan hela wårt sällskap skrifwer grundeligen. Himlen har i sin wrede gjort oss nästan alle sammans till djupsinna män. Wi bjude med swett och möda förgäfwes til att skrifwa lapplari. Alt hwad wi sätta på papperet hotar att heftwa något. Wi öfwarer här sprungit jag tror omkring hela Stockholm efter en författare, som ingenting bewisade, han har haft möda på finna en sådan på någon sida, då och då; och wi frukta nog ändå att wårt blad döf brist på flärd. — — —

LÄS: Alla stora företag skall dömmas efter utgången.

RED: Wisseligen. Man måste, som en grekisk wis säger, wänta för att se genom hwilken tull den sker.

LÄS: För min del wäntar jag att höra något angående ert Dagblad. Af hwad slags ledamöter består ert omtalta Journal-sällskap?

RED: Efter wanligheten af Philosopher, Oratorer, Håfildtecknare, Naturkännare, Antiquarier, Sodalärer, Litteraturer, Critici och (med Sw. Academiens goda minne) äfwen Poeter — — —

LÄS: Dessa store män äro de ej förut kända af Allmänheten?

RED: Icke så mycket de förtjuna. — — — Wär större alminnet synes oss, om wi driste säga det, ännu tåmeligen fattig, på wissa begrepp, wisa små kunskaper, hörande till en slags jemlikhet med Tidehwarfrets upodling.

På 304 numror af detta Dagblad emottogs i boklådan hos underbetock deraf pränumeration med 2 rdr. Inskickade skrifter antagas till införande, så öfta de ingenting innehålla stridigt emot Kgl. tryckfrihetsförfordningen, anständigheten eller dess blads ändamål. Notificationer afwelenades, och det til lindrigaste prwen.

Stockholm den 1 Oktober 1792.

Ut gifwar en.

Tidevarvets Rådfrågningsbyrå för föräldrar

Regeringsgatan 31, 3 tr., Stockholm.
Oppen dagligen kl. 12—13. Läkare träffas måndagar kl. 12—13, torsdagar kl. 18—19. Tel. Norr 8045. Beswarar äfwen frågor per brew.

Dr. Ada Nilsson, Byråns föreståndare.

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot af Sveriges Advokatsamfund.
Malmorgsgatan 3, Stockholm.
Telefon 288, 289.

Familjerätt, Hyresrätten, Testamenten, Bouppcteckningar, Förfrågningar från landsorten beswaras omgående.

EVA ANDÉNS Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén. Ledamot af Sveriges Advokatsamfund.
Herkulesgatan 14. Tel. 7575—7576.
f. d. Lda Västgatan.
STOCKHOLM.

SPECIALITET: Familje och arwarker, Bostadsrätt och testamenter, Förvaltningsuppdrag,
Äfwen skriftliga förfrågningar.

Doktor Inez Laurell

Silylegatan 9, Sthlm. Tel. 741 71.
Hemopetisk behandling.
Tid för mottagning hosläs per telefon, helst 9.30—10 fm.

TANDLÄKARE

BLSA ARRHENIUS
Kungömsgatan 9, inwärd Birger Jarlsgatan.
Tel. Norr 20500. Y. Bostaden: Norr 19313.

Infert genom
Stockholms Tandläkarförning

Tandläkare
Ester Asaröj
Engelbrektsgatan 15—17.
Mottagn. efter öfverenskommelse pr tel. N. 16404.

Medicinsk och Elektrisk Hårt- och Ansiktsbehandling
Borr- och värkor, bruna fläckar, liktorner med violetta strålar. Gen. härwäst bortt. med elektrolytbehandling.
Manicure, Pedicure f. damer o. herrar.

Hilda Jonson
Götbl. 18. Tel. S. 332 99. Stockholm

Stärkande

och upplifwande b. IDOXAN.
Ettkärt blås ämne.
Förwärdas i Glas. Fås i alla apotek.
IDOXAN A IDOXAN B
mågt upplifwande, ej upplifwande.
Känt som IDOXAN
skänkt öfverlämnat.

HILDUR MOLINDERS

INSTITUT FÖR HYGIENISK BEHANDLING.
Östermalmstorg 5, I, STOCKHOLM
Tel. Ö. 1760.
Ansiktsbehandling. Frostbehandling. Massage mot slapp och ryngig hud. Hals- och bystmassage. Behandling mot gred hud, finnar, porrmaskar, hudrodnad, wita prickar, fräckar, s. k. gåsblad samt generella härwäst. Kvarstampa, violetta strålar. Specialbehandling mot härwäst mjäll och dålig härwäst. Manicure och pedicure.

Förstånd Hildur Molinder.
Har fört ut under flera år varit anställd på Fru M. Enquist's Institut.

Tandtekniker ANNA WINNBERG

Exam. i Berlin.
Kornhamnstorg 53 JV, blis.
[Utför alla sorts arbeten. (Billiga priser).
Mottags. 10—4. Tel. 120 08. Bost. 759 72.
Öfriga lida efter öfverenskommelse.]

Olga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 108 51
STOCKHOLM.

Smakfulla kranrar, alla priser

La fleuriste
6 Malmorgsgatan.
Allm. N. 6296. Rike 2550.

ANTOINETTE W. NORDINGS Eau de Cologne

Josefina Hultins
Föreläsningens. Humlagård 12, Stockholm. Tel. 74833. För kortare eller wärlänge tid finnes inackorderung.

HOSTOL
ÖFVERTÄFFAD BRÖSTKÄRAMELL
H.M. DRÖTTNINGENS HJULLEWÄNTOR
Snickargatan 41b. Tel. N. 5100.
Finnes i alla wälört. affärer i hela landet.

Carl E. Lindgren
Birger Jarlsgatan 5

Palskappor
Palsgarnityr
Beställningar och modernisering av pålswerk.

Berliner Bock Dricka
Damerans Favoritdryck.
Måltidsdricka.
RÅSUNDA BRYGGERI A.-B.
Tel. Hagalund 10. Postadr. Råsunda

Duchateller fr. kr. 35. Chälöngar 28. Båddfältjer 60. m. m. Danielsson, Metareg. 6. tel. Sö. 766.

Sorgklänningar
ateliarbestäde, silsongens senaste modeller.
Sorghattar och Sorgslöjor

Lejamagasinet
Stockholm.

GERTRUD LILJAS

första roman:
Paulina

"Berättelsen har något personligt, något gripande, något af inre nöwdändighet."
CARL-AUGUST BOLANDER
Dagens Nyheter.

5: 50.
BONNIERS

Ostillfredsställande svar

på svåra frågor.

Till Redaktören

Fru Elin Wägner!

Skulle vi i Tidevarvet kunna erhålla ett par kortfattade svar på följande spörsmål:

1. I vad mån måste man betrakta lagen om fosterfördrivning som en klasslag?

2. Anser Tidevarvet fosterfördrivning i och för sig vara en genomlag straffbar handling eller ej?

3. Anser Tidevarvet att Rysslands ombud i Genève hade en l i v a r bakom sig avrättningsförslag?

Med utmärkt högaktning
En grupp icriga läsare.

Redaktionen har till mig överlätit att besvara nr 1 och 2 av de till Tidevarvet ställda frågorna.

Vad den första frågan beträffar var det naturligtvis lagstiftarens mening att fosterfördrivningsstraff skulle drabba fattig och rik, hög och låg lika. Men även här blir som i så många andra fall denna likhet inför lagen en villå blick.

För det första har den fattige ej råd att betala den kunnige hjälperns högre honorar, kan ej heller företaga de resor — inom eller utan landet — som möjliggöra ett dylikt ingrepp.

Den okunnige, samvetslösa abortören förorsakar lättare dödsfall, säcken kommer därigenom lättare till polisens kämedom och polisen gör sina razior.

Skulle det då till äventyrs visa sig, att abortören har en mera välutrustad patientkrets, sträckande sig kanske upp i samhällets högsta kretsar, har det överallt visat sig, att polisens undersökningar ej bedrivs med samma hänsynslöshet, som då det gäller medelösa existenser. I sina verkningar blir där för lagen mot fosterfördrivning en klasslag.

Vad den andra frågan beträffar "Anser Tidevarvet fosterfördrivning i och för sig vara en genomlag straffbar handling" torde den inte kunna besvaras med ett enkelt ja eller nej.

Omväntligt torde vara, att det givits fall då avbrytande av havandeskapet är nödvändigt och försvarligt, ja nästan brottsligt att underlåta. Lika ofrånkomligt torde det och vara att om ett sådant ingrepp företages av okunnig, vinningslysten hand, som utsätter den som skulle hjälpas för risken att adraga sig fysisk och psykisk skada för överskådlig framtid, ja kanske förlora livet, är det ett

brott, som bör straffas lika väl som annan skadegörelse å annan person.

Frågar man däremot, huruvida den nu gällande lagens straffbestämmelser äro ägnade att avskräcka och hålla efter skadegörarna men tillåta det legitima avbrytandet av havandeskapet, måste härpå svaras ett bestämt nej.

I vilken utsträckning fosterfördrivning bedrivs och vilken fara den utgör, framgår av några siffror hämtade ur en artikel, En ny Folkesykdom, i den norska medicinska tidskriften Aesculap. I Berlin var år 1921 antalet aborter 40 på 100 födselar och man beräknar att endast 5 proc. voro missfall av naturlig anledning. I Stockholm var år 1922 bland kvinnor mellan 20 och 40 år dödligheten i tuberkulos blott tre gånger så stor som dödligheten efter kriminella aborter. Antalet dödsfall efter dylika ingrepp uppgick för hela Tyskland till 80,000 under år 1922. De som ådragit sig allvarliga sjukdomar eller blivit invalida för hela livet till 75,000 under samma år.

Huru de här framhållna synpunkterna på ett lämpligt sätt skola kunna förenas och lagligen tillgodoseas är just målet för den utredning av fosterfördrivningsfrågan, som även Tidevarvet yrkat på. Och som vi se är frågan brännande.

Ada Nilsson.

Tidevarvet kan inte rannsaka hjärtan och njurar hos ryska delegationen i Genève. Men vissa slutsatser borde man dock kunna dra av läget och av en tillbakablick på Rysslands hållning gentemot de europeiska staterna.

Den huvudpunkt på vilken bolsjevikerna från början trädde i opposition mot mensjvikerna (socialdemokraterna, Kerenskpartiet) var pacifism — på världsrevolutionens grund. Medan mensjvikerna ville bygga den kommande freden på en "slutlig seger" över de kapitalistiska motståndarna, utgick bolsjevikerna från den omedelbara förbördringen och vapennedläggningen vid fronterna. Det manifest, som bakom ryggen på den första Kerenskiregeringen utfärdades av Petrograds Sovjet till hela Europa den 14 mars 1917, slutade så:

Arbeta i alla länder! Vi ricka Er våra händer över berg av våra broder, över strömmar av oskyldigt blod, över städernas och byars rykande ruiner, över förstörda kulturkatter — och vi kalla Eder att återupprätta och befästa den internationella enheten.

Emellertid fick ju det bolsjevistiska Ryssland under tre års blodigt inbördeskrig och försvar mot de av ententen stödda kontrarevolutionära trupperna under Denikin, Koltjak och Wrangel en allt annat än pacifistisk karaktär. Dock framgår väl av dess förtänta historia, att Sovjet själv icke tror på möjligheten att med ryska vapen stötta kapitalism och imperialism. Det övriga Europas stater däremot har väl knappast ännu botats fränt, att man med vapen kan störta Sovjet, som det betraktar som ett ständigt hot mot freden och den bestående ordningen.

Sovjet har ju överallt i alla länder gått fram med propaganda och försökt vinna arbetarklassen, dels genom att sätta upp för den bilden av ideallättat Ryssland, dels genom att letas upp den mot dess egen styrelse. Snarast torde det vara så att Sovjet känner sig här spånt bakom för högt och fruktat i en aktiv europeisk antirysk sammanslutning, mot vilken det visserligen rustar, men sannolikt ej tror sig ha några utsikter att klara sig.

Därför skulle det ligga i Rysslands intresse med en europeisk avrustning. Samma eller liknande förslag som nu i Genève har Ryssland gjort vid andra tillfällen, exempelvis vid Genakonferensen 1922.

När Litvinov talade för avrustning i Genève den 30 november detta år, lär han icke ha trott att hans förslag utan vidare skulle antas av Nationernas förbund. Så tillvida kan man nog säga att förslaget mest var en taktisk åtgärd för att ställa imperialismen mot vägen.

Men vi anse att det hade varit ett stort tillfälle att ta Sovjet på orden. Tänk om man hade slagit till och sagt:

Prenumerera
på
Tidevarvet för 1928

Gynna Tidevarvets
annonsörer.

Vad pressen sagt om

CEMENT

Av FJODOR GLADKOV

Pris 8.50.

Västernorrlands Allehanda:

Gladkovs bok är ett utomordentligt intressant dokument — den verkar sann — I Dascha har Gladkov tecknat bilden av Rysslands kvinna. — Ett faktum är Cement är en i många avseenden fängslande bok. — En arbetels lövsång — en flammade predikan mot desorganisation och slöhet — en bok om handling.

Elma Oden i Folket:

Cement myllar av liv och många människöden vävas i den. — Boken ger en sällsynt levande och intressant bild av det nutida Sovjet-Ryssland med dess dögnar och skuggor.

Internationella Kvinnoförbundets
för fred och frihetFjärde
Upplysningskurs

i Stockholm den 7-11 januari 1928

Läkarsällskapets lokal

Föredragshållare: Excellensen Ljögren, fru Anna Bugge-Wickhiell, professorerna Karlgren och Nordenskiöld, pastor Sandegren, överrabbin Ehrenpreis, docent Höjer, yrkesinspektören Kerstin Hasselgren, miss Voysey, Englund, pastor Czeh, Rumänien, miss Sheepshanks, Genève m. fl.

Kursavgift 5 kr. Halvdagsavgift 75 öre. Program och anmälningar: Int. Kv.-förbundet byrå, David Bagares gatan 9-11, kl. 12-4 e. m. Tel. N. 117.20.

Rådfrågningsplatser.

En revolution eller statsvälvning uppstår alltid ur missförhållanden. Men när den röjer plats för något nytt sopar den kanske alltså bort något av det värdefulla, som fanns i det gamla.

Dock gäller det för den enskilde att inte stanna vid att sörja över vad gott, som eventuellt kan ha gått förlorat, utan att med all makt förhålla till, att i det blir särt — och att det blir en g o d i d d. Det är ett stort tillfälle, när plats har blivit röjt till nya försök av det erigt gamla problemet, — som Axel Oxenstierna tyckte vara så enkelt — att se några länder.

Det var en ovanligt svår tid för dem som skulle gripa sig verket an i Wien efter omvälvningen 1848. Det var stora och skrämmande spöken, som det gällde att uppta kampen mot. I större eller mindre utsträckning ha vi alla varit med om dem — de efterkrigsstyppa företeelserna: Hungersnöd, bostadsbrist, valutaavsvinnningar och arbetslöshet.

Staden Wien har framfört allt by g g g. Det var som om wienarna fattat bostadsbristen som roten och upphovet till allt ont. Och här ha de väl ej så orätt. Men de ha även lått upp ögonen för ett annat ont, som ligger till grund för mycken sonöndig nöd, nämligen okungheten, övrentelsen. Och de ha därför som sitt andra motto satt: *Upplysning*. — För detta ändamål har i Wien upprättats en hel del byråer, där kostnadsfria upplysningar och råd lämnas av kompetenta personer; s. k. *Rådfrågningsplatser*. Berattningstellet. Det finns sådana rådfrågningsplatser för yrkeslära, äktenskapsrådgivning, moderskap och uppfostringsråd. I närmaste sammanhang med dessa rådfrågningsbyråer står sedan sådana institutioner som vill behöv ingripit hjälpsamt.

Stadens modershjälpt f. ex. uppmanar mödrarna att komma i de första månaderna av havandeskapet, blodprov tagas och vid konstaterande av venetisk sjukdom (huvudsakligen syfilis) hänvisas modern till kostnadsfria behandling. Denna byrå ingripit även hjälpsamt för ögita mödrar — i samma riktning som våra barnavårdsmin. Det är meningen att sedan paragraf 144 (lagen mot fosterfördrivning) upphävs dessa byråer skall ingripa med råd och anvisningar i sådana fall där ett barn (av

hänsyn till såväl barnets som moderns väl) ej är önskvärd.

Varje havande kvinna får desutom av staden Wien ett rimligt och ordentligt tillägg till paket med småbarnskläder som födelssrepresent till det nyfödda barnet. Sedan mars i år har 9,500 sådana paket utdelats. Samtidigt meddelas mödrarna adresser på den *Rådfrågningsplats för mödrar* dit de skola vända sig sedan barnet är födt. Det finns 34 sådana rådfrågningsplatser för mödrar i Wien, en eller flera i varje distrikt (Berzirk). Barnen bruka uppvisas där en gång i månaden. Mödrarna uppmanas att så vitt möjligt amma sitt barn — det får levereran och kvarstärning — allt gratis och under uppsikt av en läkare.

Det har varit det nya Wiens uppgift att avskaffa s. k. barnhushorn. De gamla klassa hittebarnshemmen existera ej mer. Aningen får modern, gift eller ogift, undersökt, så att hon själv har råd att ha barnet hos sig; är detvare ej utförbart lämnas barnet till fosterfamilj. För dessa sistnämnda så månadsbesöken på rådfrågningsplatserna obligatoriska. Understödshjälp utbetalas först efter läkarens påskrift.

Sedan en kort tid har man även inrättat *Rådfrågningsplatser för uppfostran*, för svåruppfostrade barn. Här kunna föräldrar hämta råd och hjälp av läkars, lärare, psykologer, som särskilt ägnat sig åt sällskomsuppfostrans (Kinderheilpädagogik). Ofta ha föräldrarna barnen med sig — mycket ofta begära de blott allmänna riktlinjer för barnuppfostran. I svåra fall skaffas barnen ut på landet i gods hem eller anvisas plats vid särskilda barnskolor. Även barnomstötningen vänder sig ofta med begäran om råd till dessa rådfrågningsplatser för uppfostran.

Förelästare för dessa sistnämnda rådfrågningsplatser är en synnerligen märklig människa och pedagog, Aichhorn. Han har fört ägnat sig åt uppfostrans av s. k. vanartiga barn, med förvånande metoder och förvånande resultat. Jag hoppas på få återkomma och för Tidevarvet berätta om ett besök hos Aichhorn.

Wien december 1927

Elsa Björkman-Goldschmidt.

Sidenbrocad-Corselet

Elegant nyhet, extra lång Kr. 10:50
Elegant, i bomullsbåttat Kr. 5:50

Twilfit, Nybrogatan 11.

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA
BANKDEPOSITIONS-, KAPITAL- &
SPARKASSERÄKNING
mot högsta gällande ränta

Søderisk Bank. Grundad 1865.

Rekvirera från

FRAMSFÖRLAG • Torsgatan 10 D, STOCKHOLM

Utan tillflyktsort av Vera Figner.

Vera Figners öden äro kända för Tidevarvets läsare genom en anmälan om hennes bok *Natt över Ryssland* i nr 16-17 detta år. I dagarna har denna bok utkommit på svenska, prydd med flera vackra porträtt av Vera Figner och hennes kamrater.

Den här följande lilla teckningen av uppbyggande minnen gjordes för *La tribune Russe* i december 1912, då Vera Figner efter frigivningen ur 22-årig fångenskap vistades i Paris.

Snön knarrar under mina fötter, på himlen lyser en ensam stjärna... Runt omkring är den öde slätten mörk och frusen. Jag är på väg till Marie.

Marie är ett vackert och gott litet barn med röda kinder. Hon har svart hår och stora, goda, djupa ögon. Marie är rik, och hon skall bli det ännu mer, då hon blir gift, tack vare sin hemgift. Hon är god och intelligent. Hon håller på att avsluta sina studier, och hon har för avsikt att slå sig ner på landet för att göra propaganda.

Vi ha de bästa förbindelser med varandra, och jag går för att tillbringa natten hos henne.

I två veckor har jag varit vagnbond — om dagen här, om natten där. Tröttheten kommer över mig, men vad skall jag göra! Sacka behövede ett pass, och jag har givill henne mitt, jag står nu utan legitimationsbevis och utan tak över huvudet.

Det är föga hugnande att gå ensam om natten över en öde slätt... Jag går framåt under stjärnornas blickar. Snön knarrar... Runt omkring mig är ensamheten och den kalla natten.

Där är huset... porten... klockan...

Det är gott när man kommer från den fiottliga yttervärlden att befinna sig i ett varmt och ljus rum, omgiven av vänner.

— God kväll!
— God kväll... Jag tänkte stanna här i natt... Men vad ser jag? Ni ska resa bort?

Hummet är i ordning, skåpet står vidöppet och reskofterna på golvet. En klänning ligger utbredd på sängen. Marie står bredvid med en hög linne i handen. Bredvid henne, på knä på golvet, ligger en ung student, hennes fästman, upptagen med att ordna böckerna.

— Nej, svarade den unga flickan, men i morgon reser jag.

— Vart?
— Till Odessa.
— Så bra det föll sig. Jag skulle prävis skriva till Odessa. Vill Ni ta brevet med?
— Gärna.

Jag sätter mig vid bordet, och under det jag skriver är jag i smyg vittne till en stum scen. Den unge mannen rycker av ett pappersblad, skriver några ord på det och ger det till Marie. Hon gör en avvärande eller ogillande rörelse... Sen skriver hon i sin tur... Och samma sak upprepar sig två eller tre gånger.

Jag har slutat mitt brev, och jag reser mig upp.

Vad är det som händer? Marie är alldeles röd. Hon har ett förvirrat uttryck i ögonen.

— Stanna inte här i natt — börjar hon stammande. Polisen kan komma och göra husundersökning och om man arresterar er här hos mig så mina planer — — — edra planer — — — om intet.

— Är det så, då går jag. Adjö.

— Ahnej, ha inte så brått nu. Stanna en stund till.

— Omöjligt. Klockan är redan halv elva.

Inte ett ord, inte en fråga mer... Vart skall jag gå? Har jag någon stans att gå? Nej.

Jag går ännu fortare. Man skulle kunna tro, att jag flydde... Är jag rädd?... Lider jag?... Snön knarrar... Varje steg tar ett tag om min strupe.

Runt omkring är natten... Inte en själ... Bara på himlen brinna stjärnornas eldar.

— Men vart ska jag gå? — Om jag vore man, kunde jag gå till en bark och invänta morgonen på en bänk och se på stjärnorna.

— Om jag skulle gå till Nicolas

Antonowitsch? Det är bra människor. Deras port står alltid öppen. De äro enkla och fattiga och leva av sina händers arbete. Mannen är snickare. — Varför ha de alltid tagit emot mig så väl, jag som varken är deras vän eller kamrat?

— Är det därför att med mig tränger en ljustråle ned genom deras gråa tillvaro?

Gator. Torg. Mitt i en klump av hus flögert ett gammalt litet hus. Det är där de bo dessa enkla människor. Jag knacker på dörren. Mätte de vara vakna!

— Vem är det?
— Det är jag.
— Ah. Godkväll. Hur står det till? Varför kommer ni så sent?
— Det föll sig så, i dag.
— Det föll sig så, det föll sig så!

Klockan är över elva. Det är tid att gå till sängs för länge sen.

Kvinnan fram från rena lakan ur skåpet, hämlar en örngottskudde (de två barnen få ha en tillsammans för en gångs skull) och gör en improviserad bädd i ordning åt mig på en gammal soffa. Sen önskar

hon mig god natt. Det gästvänliga paret drar sig tillbaka till rummet bredvid.

Rummet där jag ligger är litet. Fatigdom och enformighet andas allt.

Där jag ligger utsträckt i den främmande bädden, med ögonen vidöppna ut i mörkret, får en brännande tanke genom mig...

Jag har kommit till dessa goda och enkla själar... och jag har tagit emot gästvänskap. Vem är jag för dessa präktiga människor? De veta ingenting om mitt liv, de veta inte varifrån jag kommer eller vart jag går... De veta inte att polisen söker mig och begära inte mer än att få hålla sin hand över mig.

För övrigt är jag inte säker hos dem... och om man arresterar mig i denna natt, äro de förlorade!... Varför? Ha de varit delaktiga i mina handlingar, därför för de tagit emot mig i sitt hus? — Men säkert ha de samma åsikter som jag, de veta att jag är en revolutionär... De ha hört mina ord — ingenting annat än detta!...

De dölla ingenting av sitt liv. Men mitt liv döjer sig under ett falskt namn... Jag spelar en mörk roll. Utan att de veta det, riskerar jag deras liv.

Det skulle vara deras ruin! Han i fångelse. Hon och barnen utan bröd... Sen blir det deportation och fullständig tillintetgörande av detta hem, av detta arbetsamma liv. Ah! IFörbanelse! Ta emot kärlek och återgälda det med döden...

I fångelse. Det är natt och jag ligger utsträckt på min säng liksom då jag var hos dem. Med ögonen öppna ut i mörkret överlämnar jag mig åt drömmen... Vad har blivit av dessa goda själar? Vad har väl kunnat hända dem?... Man

har arresterat mig och låst mig inne... Sen har man dömt mig och kastat mig i fångelse... Bakom dessa murar är jag avstängd från den levande världen. Inte den mindsta underrättelse om det som händer där... Fem år... Tio år... Femton år... och längre. Jag har aldrig mera hört något av dem.

Där jag ligger utsträckt på sängen liksom den gången hos dem tänker jag efter... Om man återgav mig friheten, skulle jag genast skriva till dem... Jag skulle bedja dem förlåta mig... Och som ett bevis på min tacksamhet skulle jag lämna ett litet minne åt var och en av dem.

Barnen äro nu vuxna. Föräldrarna åldringar med vitt hår. Kanse fiöns det små barnhan. Jag skall göra leksaker och sända dem. Roliga leksaker åt de små.

Jag blev fri. Jag söker och jag frågar... Inte ett spår av mina vänner. En säger, att de ha flyttat, en annan att de äro döda.

Jag återfinner ingen, varken gammal eller ung.

Och gåvan blev aldrig avsånd! — Men också i min själ finns det liksom på himlen stjärnor — stjärnor som tänts vid varje gott minne jag gjort i mitt liv... Det är ljuset från en av dessa som talar till mig om dem.

En bok som går!

8:e—10:e tusendet

utsändes nu av

Jenna Oterdahls bok

En av oss

En bok för tusentals hjulkäppare!

4:50. Inb. 6:50, halvfr. b. 11 kr.

Lindblads Förlag, Uppsala.

Emy Ek.

Inbillningens värld och verklighetens.

I sitt nyligen utkomna stora arbete, *Inbillningens värld*, anför docenten Olle Holmberg ett av Troels-Lunds målände drag ur förra tidens liv. Det förekom, förnatta denne, under medeltiden här i norden, att hela familjer, husfadern, husmodern, barn, släktingar och gäster, lägo tillsammans i en bred säng — så trångt, att alla individuella rörelser omöjliggjordes. Mitt i natten, på signal av husfadern, vände sig alla på en ny sida. Anekdoten illustrerar förträffligt skillnaden mellan verklighetens värld och inbillningens. I verklighetens värld äro vi delar av ett samhälle, hopfogat som en organism. Där måste vi bö-

Olle Holmberg, *Inbillningens värld*, Förlaga det. Boniers. Pris 13.50.

ja oss för lagar och tvång, där stå vi under kommando — även om de kommanderande stundom försova sig eller kommandera granskningar, såsom Shaw antyder i *Heartbreak house*, där han talar om de druckna kaptenerna, som sovo i sina kajuter och litade på Guds försyn, under det att statskeppen gingo rakt mot världskrigets fruktansvärda skepsbrott. I verklighetens värld äro vi bundna, styrda, tvungna att anpassa oss; i inbillningens, drömmens och drömeriets värld äro vi fria, suveräna, isolerade. Bakom denna ögonlock se vi, sovande eller vakna, bilder från självskapade världar.

Urtyper för allt fantasiskapande är enligt doc. Holmbergs fram-

ställning drömmen, som likt blommar, som slå ut om natten, under sömnen väver sin nyckfulla väv av fritt och laglös komponerade och kombinerade bilder, vilka trots alla verklighetens lagar. Friends bekanta verk *Drömytning* som genom ett egendomligt sammantråffande just nu utkommit i svensk översättning med en förtjänstfull inledning av dr J. Landquist, har givits varit av betydelse för doc. Holmbergs framställning. Ingen drömforskare i våra dagar kan gå förbi detta verk, även om han icke accepterar dess åskådning helt, vilket icke heller skedd i föreliggande arbete. Det man först reagerar mot hos Freud synes mig vara den omfattande betydelse, han tillägger drömlivet som ett kompletment till vårt vaknenliv. För en vanlig, hårt arbetande människa är drömmen något, som hon endast i undantagsfall tar notis om. Hon beklagat, när hennes korta nattvila störes av oroliga, kanske ångestfulla drömmar eller när morgondröm-

marna föregyckla henne, att hon redan är uppstigen, klädd och på arbetsplatsen — en illusion, som snart på det oberäkligtaste sönderderrives av verkligheten. Hon blandar icke gärna in i det vakna livet, där fakta stöta mot fakta och där man alltid befinner sig på jakt efter det exakta, bilderna från drömmarnas mer eller mindre kaotiska, mer eller mindre dimmiga värld. Det är emellertid oberständigt, att det finns drömmar, som äro av stort psykologiskt intresse, även om icke alla äro det. En i det vakna livet tillbakaträngd önskan kan i drömmen få sin uppfyllelse. Soldaten, som i den låga slumrern ännu är fylld av dagtsupplevelsorna och drömmar om krissoener, finner i den djupa sömnen drömmar gärna tillfredsställelse för en hemlingtan, under dagen kanske biter samman händerna för att icke förråda. En hemlig fruktan eller motvilja, en undertryckt känsla eller böjelse kan i drömmen komma till uttryck. Själslivets tidigare åringar, som

eljest icke synas, kunna där framträda och bära bud från barndomsupplevelser och erfarenheter. Det som skiljer vår tids drömforskning från äldre tiders är icke blott den psykologiska metoden utan också den klara insikten, att drömmen icke förräder, vad som skall ske utman vad som sker — i drömmarens själ. Från drömmen, där fantasi och känsla skapa, under det reflexionens kontroll är totalt upphävd, leder framställningen vidare till illusionerna, där fantasi och känsla utfylla, färga eller underandras verklighetsakttagelsen. Våra föreställningar om oss själva och om andra människor äro i hög grad präglade av illusioner, villor, vanklingar. Den partiske och otalige tror sig vara rättvis och med en ängels talmod; den fege och ynglike tror sig själv djärvt och modig; Sympatiska medlemmar tillägger man allehanda goda egenskaper; osympatiska eller fiottliga utrustar man med onda och mindervärdiga egenskaper. Ju

Den nya vreden. En av oss.

Det var förfärligt vad det ökade av svordomar därifrån gärdet, där det eljest aldrig brukade höras annat än några kråkar så här års. Där uttrullades hela massor av sammuntalning, allt av djävligt och fanstyg, som någonsin upptecknats i en ordlista, och många fina fantasier där-utöver. Argst låt det, riktigt ilsket.

Jag måste ut och se vad som står på. Och hjälpen och ledsen blir jag. För det är Söderberg och ingen annan, som går där och dundersvär, medan han plöjer.

Och detta passade alldeles in ihop med den Söderberg jag gjort upp för mig — en Söderberg i så förklarad dager, att han kunnat stå sig mitt i en legend! Här gick han nu nersjunken i upplandsleran, slog den en hästen ursinnigt, svor och svor.

Det var inte längre borta än i våras, som Söderbergs varelsse tonade in i mitt minne med en helt annan själstänklighet över sig.

Nog för att jag sett honom någon gång dessförinnan, läge när han plöjde och när han körde foror, duktigt och sköttsamt som han är. Jag hade gett akt på, att han ofta hade en hel flock småtingar med sig i tomlösen, för jämnrikt och för många att vara hans egna.

»De ha inga barn», förklarade min grannefru. »De hade ett dödfött för många år sen. Och nu lär de inte få några mer.» Detta var allt vad jag hört om Söderberg.

Men en dag i våras, när jag gick genom skogen, fick jag se honom från långt håll, där han stod och högg en tall. Jag vet inte vad det var, som kom mig att stanna till på ett särskilt sätt i hans närhet, med en egendomlig och vördnadsfull förnimelse. När han hälsade, sken hans anlete. Han såg på något vis större och andrigare ut än eljest. Han var som en annan sorts människor. Där var *hög* omkring honom — något annat ord vet jag inte att ta till.

Vad kunde ha hänt honom? Vad var det för ny lycka, som bröt igenom vardagsmuskeln i detta anlete?

Faderslyckan var det, som jag sedan förstod. En liten frisk dotter hade sett dagens ljus.

Man talar ofta om modersalligheten efter födoslutningen. Men detta var samma slags fröjd, ren och stor och framtidsljus i ordlöst vackert verklighet.

Jag hade just tvingsats att se in i ett särskilt steg av människligt i de dagarna — nöden för sådant ovillkomna livsloger, vilkas gnista blir släckt så försumligt, som den det snopas ljus. Och synen i skogen blev därför bräddad av kontrastglädje och lyst som en regnbåge över nöden.

Men så blev jag också utom mig nu vid att se Söderberg gå där utanför mina

fönster, piska och svära, bara piska och svära!

Skulle jag göra någonting spedagogiskt? Onej, det orkade jag inte. Men jag blev inte fri från honom i mina tankar. Jag kunde inte arbeta — bara för Söderberg. Och till sist gick jag ner på gärdet.

Jag hade några sockerbitar till hästarna och ett par äpplen — still flickarna var min första tanke, något opraktiskt såsom vänlighet mot ett spädbarn! Han var nu i alla bortersta ändan av gärdet. Jag traskade vid randen av den tunga, våta leran, som låg där och glänste blåaktigt i uppvälta rader. Jag kände mig både blyg och dum — isynnerhet för äppelns skull.

Han tystnade, då han såg mig komma, och vilade en stund på plojen, medan jag trakterade hästarna. Jag langade också fram äpplena. Och han tackade bekyrnadt.

»Ja, jag förstår ju varför frun kom. Men jag ska säga hur de är. Jag lovet dom här Anderssons att plöja åt dom, ifall de skaffade en häst till utom min egen. Och kan frun tro, det där satans öde! Det gett mig bara ställer sig och låter den lilla mären *essammen dra all lasten!*»

Hans röst darrade av harm. Men sedan lilla mären fick ett tonfall som liknade klagan och ömhet. Han gjorde sig ytterligare besvär att hämta mig in i sin vrede, och låta mig förstå någonting djupt berättigt i den.

Det var inte bara det att det var *hans* mår, nej, det var inte bara det.

Jag började vågna någonsin väsentligt i denna enmaliga vrede. Svordomarna var länge tomma agnar efter ett rus eller avskräcke efter en gammal harm. De bar på ett nytt ärende, som famlade efter luft.

Plösligt slog förklaringen ner i mig som en blizt. Vredetöcknet nu hade precis samma ursprung som lyckoskinnet den gångna skogen!

Han hade en egen liten enda tös. Detta röjde liksom nya vidder i det förfärande vid att den lilla mären, sen egen, kan få gå och dra tunga sän alldeles ensam. Där var något universellt i hans reaktion, det var filosofi i svordomen.

Det kan gott vara att han såg för sig bild efter bild av allt, som kan ligga framför en alltså mären i den värld, där hans enfaldiga skatt stigit in för att leva sitt liv. Saker som är rent förbannade och aldrig borde få ske!

Nu hade emellertid hästarna mumlat still. Söderberg tog till plojen och gjorde honnör med piskan.

Jag gjorde också honnör. Inte för rapen och svordomarna — de hade förresten tystnat.

Men för det nya i vreden!

E. F.

Jeanna Oterdahl: En av oss. Lindblads förlag. 4: 50.

Det var den enkligen en särskild slags tillfredsställelse, när man finner sin egen tid och sina egna villkor igenkännligt skildrade i en bok. Hos nästan alla människor finns en lust att i någon form "leka med". Om inte annat att få känna igen något av sitt eget i en bok. Det bereder också ett visat nöje, när det vanliga och välkända är en sympatiskt röst blir utlagt och man känner sig värdig att konstatera dess sanningsolikhet.

Något av detta välkommet enkla har alltid utmärkt Jeanna Oterdahls böcker. Det är också utmärkande för hennes sista, En av oss.

En ung kvinna har tillfrisknat från en svår sjukdom. Hon ligger under de långa dagarna, som följa efter sjukdomen, innan hon på nytt får börja arbeta och leva sitt liv, och upplever i tankarna de gångna åren. De olika perioderna av hennes liv framträda i tydliga bilder. Man lär känna den ena kretsen av människor efter den andra, bland vilka den lilla flickan, skolbarnet, studentkan levat. Man uplever tillsammans med Eva barndomen på den bohussläkta gården Rossvik, med sina underliga innevärdare och snälla gamla jungfrur. Så kommer inackorderingshemmet med de snälla frökarna och de få vänner, som Eva lyckas förvärva sig under skolläret. Man möter dem flyktigt men lika verkligt och klart, så som det sker i minnet.

Det lilla barnet Eva utstår mycket av barndomens skräck. Hon får reda sig utan ömhet och utan den kärleksfullhet, som hon längtar efter. För att lysa upp den karga värld, som består henne av hennes kyliga fostermormor, tröstar hon sig så gott hon kan med en drömvärld, där människorna äro ljusgläda och verkligare än i det riktiga livet. Den unga flickan Eva är blygsjälvkonstnär, högmödig och ändå plågad av misstro till sin egen kraft. Men hon växer. Hon upptäcker människorna omkring sig och vad givande och tagande innebär av befrielse och möjligheter till lycka.

Vem kommer inte ihåg sorgen över stora fötter eller fula händer, som var aktuellt i mellanklasserna!

De måste vara mogna.

Den blinde Eros

kan lugnt äta Jamaica-bananer till vederkvickelse mellan pilskotten. Han behöver inte se dem för att veta, att under skalet är fruktköttet rent och fint. Även om skalet är mörkt och prickigt. Då äro de förresten bäst.

A. - B. BANAN - KOMPANIET.

Och vem minns inte, hur sådana beklammer så småningom förbleknade och gävo plats för glädjen över den första bjudningen, som man klarade utan att förestöra den för sig med blyghet. När man upptäckte att händer och fötter voro oändligt oöversiktliga, jämförde det faktum, att människor godtog en för en egen skull, vände sig något av en, tillät en att dela med sig av egenkapet, som berodde dem glädje.

Evas liv är en trovärdig utvecklingshistoria. Man läser boken med nöje. Inte minst för Jeanna Oterdahls älskvärda egenkap att berättas om människor, som äro nätta.

C. H.

Svart på vitt.

Belysande för hur besvärlig äktenkaplagen kan vara i sina ekonomiska konsekvenser är ett fall som refereras i Ystads Allehandan.

En kvinna var gift med en man som var så oordentlig och supig, att barnavårdsnämnden i kommunen måste omhändertaga barnen i hemmet. När mannen dog, kunde modern, som visserligen var sköttsam och ordentlig, inte ensam försörja de många barnen. Hon träffade efter några år en annan man, som han gifte sig med. De voro båda sparsamma och flitiga och lyckades skaffa sig ett eget litet hem.

Emellertid hade den mannen enligt lagen fått övertaga försörjningsplikten även för hustruns barn i hennes föregående äktenkap.

De utgifter som barnavårdsnämnden haft för barnen — dessa hade icke hemotstånd i den kommun där de voro omhändertagna — hade under årens lopp stigit till så avsevärt belopp, att om det skulle utkrävas de båda makarna måste förlora allt vad de ägo. Mannen, som var kommunalfullmäktig, skulle om han försäntes i konkurs dessutom förlora sina kommunala förtroendepengar.

Om kravet från barnavårdsnämnden sådant vidhölls skulle de båda makarna bli tvungna att begära skilsmässa, för att mannen skulle befrias från försörjningsplikten av hustruns barn. Hustrun måste i sådant fall betras som medlöslig och kommunen fick fortfarande beträda kostnaderna för barnen. Familjens ställning kunde sålunda räddas om de båda makarna levde ogifta tillsammans.

Den andra utvägen var att kommunen där barnen hade hemortsrätt ville erätta västebekommunen dess utgifter. Men den utvägen är mera ovis.

Fuget med den supige mannen och de för många barnen kvarstår ju i varje fall.

mindre verifierade kunskaper man när om sig själv och andra, desto större frihet har den känslobetonade fantasien att skapa. Fantasiens skyer tomrummet och söker utfylla det, liksom fantasibegärvade resenärer ständigt lockas av kartans vita fläckar, som beteckna okänt land. Den bild, vi göra oss av vår värld, dess gestalter och händelser, är oftast till hälften en frukt av iakttagelsen, till hälften ett verk av känslobetonad inbillning.

Illusionen kan vara farlig, men den kan också vara ljus, skinka oss gåvor, mot vilka vi eljest förgräves skulle ströcka våra händer. I analysen av Kellgrens stora dikt, Den nya skapelsen eller inbillningens värld, efter vilken hela föreliggande bok fått sitt namn, har författaren tillfälle att skildra den skönaste illusion, som givits, då människan, fylld av en stor och ren känsla, plötsligt ser världen ligga som i nyt ljus för hennes blickar, så varligt uppståndelsen, så dagfriskt morgonklar, som om

den nys hade gått ur skaparens hand. Allt är förklarat och meningsfullt, allt är doftande och ljusst. Det kan vara kärleken, som åstadkommer detta under, men det kan också vara själens sgerglädje, när den enoumbträtt mörker och hinder och ser vägen, verket och målet. Världen ligger ny och förändrad för vår syn, men undret har skett icke utom oss, utan inom oss.

Från illusionerna skrider framställningen vidare till de drömmen, som under dagens vakenliv låta oss erfarå något liknande som i nattens drömmar: vi vandra i en egen värld, avskuren från den övriga, reflexionens kontroll är obetydlig, och fantasi och känsla bygga av minnen, hopp och längtan en serie av bilder, som på en ändlös film. Då författaren framhåller, huru minnet, som härvid är i aktion, icke är någon objektiv registerator eller exakt fotografiskt utkast starkt känslobetonat, får han anledning att citera det klassiska Nietzscheordet: "Detta har jag

sjort, säger mitt minne; detta kan jag icke ha gjort, säger min stolt; slutligen ger minnet efter." Minnet är plastiskt — känslorna, kärleken, hatet, stoltheten, bitterheten, skulptera ständigt o m dess material. Här drömmarna konstnärliga gestaltningensförmåga, så att han kan fånga och i ord forma och fixera drömmariets bilder, skapas en dikt, präglad av sin upplevelsens väsen, som en konung lär utpräglad mynt med sin bild. Liksom vi i sömnens drömmar och i vakenlivets drömmarier skapa gestalter, som vi se och höra, skapar dikteren verklighet, som för honom blir fullt verkliga. Jag påminner mig i detta sammanhang Fredrika Bremers rådel att gå ut under den tid, hon slyssade med en ny roman. Om någon olycka skulle hända, syntes det henne outhärdligt, att alla de drömda och av henne skapade gestalter, som hon bar inom sig, skulle dödas. Eller man minns Balzac, som till sin dödsbädd vilka han endast en läkare, som icke var att finnas i nä-

gon läkareförteckning men vill i hans egna romaner.

Uttrymmet förbjuder ett närmare ingående på bokens övriga kapitel. Jag har velat rikta uppmärksamheten på den, därför att den är till förfästlig och oföga gnistrande spirituellt form behandlar frågor, som äro lika mycket av allmänt psykologiskt som av rent estetiskt intresse. "Människan" sade en gång en vis och from man, "är lik en fågel, som flyger genom ett ljusst rum, kommande från mörkert och åter försvinnande i mörkret". Men människan bär med sig mycket av det mörker, från vilket hon kommer, och anar föga av de hemligheter, mot vilka hon styr färderna. Allt som kan skinka henne klarhet över själens liv, är henne en hjälp. Och därmed är också vägen banad till en djupare förståelse av dikten, den livspeglande och livsförklarande, som evigt ung, evigt ny stiger ur själarnas hav, som en gång den böljeskumborna gudinnan steg ur vågorna.

En ny jul.

(Forts. fr. sid. 1.)

godomliga tingen". Inrenting annat kan heller lösa de problem som möta oss eller rättare det enda stora problemet i alla dess detaljer: hur ska vi ordna sammanlevnaden på jorden mellan folk och raser, klasser och kön?

En sådan tid av förluststämning, av väntan på advent måste ha sina profeter och sina Johannes Döpare. Det har den också.

En sådan här i höst uppträtt i England, och hans väckelserop har tagits upp till allmän begrundan. Det är ju också oro i den engelska kristna menigheten nu, ett nytt bönboksförlag har lagts fram och fallit, ärkebiskopen av Canterbury vill avgå och det talas om skilsmässa mellan stat och kyrka. Johannes Döparen heter Reverend Sheppard och har tidigare varit kyrkoherde i St. Martin-in-the-fields. Titeln på hans bok: *En präst har mist t i a m o d e t*, (the impatience of a parson) är mycket betecknande. Efter 2,000 år bör ju en präst ha rätt att bli otålig att få se verklig kristendom. Hans dom över engelska kyrkan är förkrossande, och den är för en utomstående svår att förlika med hans förhoppning att världens räddning skall kunna komma från den, om blott den rätte mannen blir ärkebiskop av Canterbury. Han påstår grymt nog att hans kyrka icke övar kristendom utan engelsk respektabilitet. Den verkliga kristendomens bud innefattas i två ord: "följ mig!" Hans bok är en enda passionerad bön till kyrkans män: res er upp, lyd denna kallelse, predika lydnad för den. Offra alla världsliga privilegier, avlämna sambandet med staten, avsäg er alla anspråk på att sitta inne med den rätta nyansen av kristendomen framför andra, och tillämpa tveklöst Kristi egen lära. Däri

måste ingå utplånande av all åskilnad och all fiendtlig inställning mellan klasser och nationer. Det är för honom självfallet att en kristen kyrka måste predika vapenvägran, och det säger han, fast han vet av erfarenhet att de fältprester behandlades som nevrotiker, som kommo med den meningen ur kriget.

Kyrkan måste alltså ge sig ut på ett farligt äventyr, det är precis samma tanke som den som låg till grund för Alf Ahlbergs bok *Statskyrka eller frikyrka*. Det är det enda pris som är stort nog för att räkna till att vinna respekt och gehör hos folket. Detta folk som icke längre — det säger han gång på gång — bryr sig om kyrkan. Det kom ett litet tag, säger han, strax efter kriget och såg efter om där fanns något i kyrkan för deras hjärtas hunger, men det försvann igen, för där gavs ingenting. Han tror att hade där bjudits äkta kristendom, så hade människorna stannat. Enligt hans mening har världen intet annat val om den vill leva. Kristendom eller katastrof, i den satsen sammanpressar han framtidsutsikterna. Och han är inte den enda som gör det.

Hans meningstränder äro alla de som anse att Kristi uppenbarelse av sanning och visdom är evigt giltigt och icke kan överträffas. De som tro, att den stund flammorna slå upp igen, så som så många gånger hänt i mänsklighetens historia, eller kanske rättare så ner igen, så ner av höjden i mänsklighetens hjärta, skall det vara samma budskap som det nu 2000-åriga. Samma budskap men troligen något sådant så icke känna igen det, och det skall överraska alla, även det folk, den ort, det rodnad som det väljer.

Ingen vet om han inte går på den kratergrund, där ett utbrutt skall ske. Inte visste innevärnarna i Herculanium att de bodde invid ett eldsprutande berg, och vem kunde ana att Mont Pelée skulle bryta ut just år 1902. Av mänskligheten liksom av den jord den bor på, kan man vänta sig vilka överraskningar som helst. Att leta detta gör det utjärdligt att leva också i en föräventstid. För mänsklighet förnuft ser det inte ljus ut. Man kan räkna ut när vår nuvarande utvecklingslinje ska föra oss in i det orimliga och outjärdliga. Men det gör ingenting, ty en vacker dag är allt kastat överända. Något har hänt eller kunskapen om att något för länge sen hänt i det tysta har nått oss.

Och vad var det?

En ny jul.

Elin Wägner.

Från primitiv forntid

till modern nutid

Förr försiggick
malningen i anspråkslösa småkvarnar.

Nu ha 350,000 hushåll slutit sig samman och äga gemensamt *Kooperativas* storkvarnar — Tre Kronor och Tre Lejon.

Från Tidevarvets läsekrets.

Till Tidevarvets Redaktion, Stockholm.

Måhända skulle det för Tidevarvet vara av intresse att få följande notis införd:

Såsom framgick av dagspressen har Lunds studentkår på kärmden den 7 december avgett en resolution med anledning av Skolöverstyrelsens senaste utredning i skolfrågan. Som bekant framgick av denna utredning, att genom skolorganisationen antalet lediga tjänster vid statlläroverken väsentligt minskats för manliga sökande. Resolutionen som avgavs enhälligt, omfattade följande punkter: 1. Krav på fri konkurrens mellan manliga och kvinnliga sökande om alla platser, dock så att i skolor, där gossar undervisas, minst en manlig lärare och i skolor, där flickor undervisas, minst en kvinnlig lärare måste finnas. 2. Principiellt förord på akademiska kompetens, dock med tillbörlig hänsyn tagen till de lärare, som under den närmaste övergångstiden på grund av omorganisationen mista sin anställning. 3. I den diskussion, som föregick resolutionen och som inleddes med ett orienterande föredrag av rektor Sefve, Falun, framförde en kvinnlig filosofie magister stu-

dentskornas synpunkter. Dessa voro i stort sett desamma, som framförts i Tidevarvets ledare för föregående vecka. Från manligt håll uttalades ett tack till studentkårens för att de, trots att genom riksdagsbeslutet vissa platser vid statlläroverken reserverats för kvinnor, voro villiga att avstå dessa till förmån för den fria konkurrensen.

Lund, den 13 dec. 1927.

Greta Håkansson.

Referatet i Tidevarvet nr 50 av vad som i svenska tidningar offentliggjorts av den 2. k. 20-männkommitténs undersökningar angående behandlingen av politiska fångar bl. a. i Italien, har givit anledning till ett värdefullt korrigerande, noggrant och dess mera upplysande/meddelande från doktor Gunhild Bergh i Rom.

Undertecknad vet tacksam för publicerandet av följande gemalle med anledning av de i artikeln Mot diktatur och terror givna upplysningarna om politiska fångars behandling i Italien.

I. Att polisen uppgår en lista och att de som stå på denna bliva dömda utan sitt förändrade torde ej vara korrekt. De som genom sin verksamhet dokumenterat sig som motståndare till den fascistiska regimen varnas av polisen, det är därmed sant, och få underskriva en förklaring att de för framtiden skola avhålla sig från politisk propaganda. Bryta de detta löfte förvärdas de till s. k. ammoniti, d. v. s. de ställas under polisens uppsikt — under det de fört fått röra sig fullkomligt fritt — de få ej lämna sina bostäder före en viss tid på morgonen och skola vara hemma igen före kl. 7 på aftonen, de få ej mottaga inbjudningar och ej själva mottaga besök annat än av anhöriga och ett exemplar av nycklarna till deras hem skall vara deponerat hos polisen. De som trots dessa stränga regler fortfarande göra propaganda och hjälpsamma fascismen bliva — efter vederbörlig rannsakan — deporterade.

2. Att även politiska fångar beläggas med handbojor är nog riktigt, men de stänga keldjornas och de santsägliga lidandenas under de korta färderna till vederbörande deportationort torde lungt kunna försväras till mynets värd.

3. Dessa år behos av förbrutna som utstötts ur samhällat etc. De italienska depositionsörarne som ligga både utanför Toskanas och utanför Siciliens kust behos dels av civil befolkning dels av en del förbrutna som där under relativt frihet avnjutit sina sista perioden av det dem ådömda straffet och som slysselätas med återbrukarbete. »De eländiga keldjorna Tidevarvet talar om torde i själva verket vara baracker som efter mångmåttigt vittnesbörd äro både ljusa och luftiga, kanske möjligen litet väl luftiga, ty det blåser på de öarne. De politiska fångarne äga rätt att röra sig fritt under de timmar — från 7 på morgonen till 5 på eftermiddagen — som de få vara ute. De utföra intet arbete och få en å två gånger i månaden mottaga besök av sina närmaste anhöriga. Det sammanlagda antalet av dylika deporterade torde alltså överkräcka 400, de allra flesta äldmas nämligen en mycket kort depositionsstid och många behödas efter ett par månader.

Roma 12: 12 1927

Gunhild Bergh.

Tidevarvets Rådfrågningstjänst har bett om plats för följande meddelande:

I en artikel i nr 45 av Tidevarvet, Ett fall för lagstiftare att beakta, värdjades till allmänhetens och hjälp för en nödställd familj i Södertörn.

Insamlingen har uppgått till kr. 310, varjämte åtskilligt i klädväg kommit familjen direkt tillhanda.

Patronen i frågan kom till Stockholm i stället medtaget tillstånd fysiskt och psykiskt. Men inom kort blev hon väsentligt ättre. De svåra anfallen ha t. n. försvunnit. Hon har tyckigen genomgått det nödvändiga operativa ingreppet, och vi hoppas hon efter jul med starka krafter skall kunna återvända till sin familj.

De insamlade medlen ha även räckt till kläder till familjemedlemmarna och ett av barnen, som var vanför, har fått komma till vänföranstältnes för erhållande av lämplig skoleklädning.

Både vår skyddning och hennes man ha bett oss att till alla givare, kända och okända framföra deras värdsamma tack.

Däsighet och Olust

är enligt vetenskapen bevis på dåligt blod och otjänliga ämnen i kroppen, gifter som måste rensas bort.

Fruktalt-Samarin renar effektivt blodet, befriar nagnar och tarmarna från osunda samlingar, utdrivar den skadliga utsmyttan från kroppen, är välgörande för leveren och njurarna.

Fruktalt-Samarin utför en grundlig inverter rengöring vilket sätter kroppen i god form, därför är det hälsobringande att dagligen dricka *Fruktalt-Samarin*. Pris pr fl. kr. 2.50 säljes å apotek, hos Drogh- och Färghandlare m. fl.

Cederroths Tokn. Fabr., Stockholm

Sjukvårds- och Förbandsartiklar
Kirurgiska Gammivaror, Bandager alla slag, Elektriska Hörapparater, Induktionsapparater, Åderbräcksstrumpor, Bräckband, Ryggskällor, Cessaskarotetter och Cisterner, Bredskällor, Lampskjoldar, Skötkämnor, Liggyddor, Dambindor, Barnavårdsartiklar alla slag m. m. Besök eller tillskriv oss. Illustrerade kataloger gratis.

Magasin Special
Vesterlånggatan 66
(Ingång i Passagen)
Björger Jälgatan 9
STOCKHOLM

SAPONARIAS

Flytande Silber

det MODERNA Silverpolermedel,
förslivar Edert sltina bordsilver samt föremål av koppar, mässing, brons m. m.

Putsar, polerar och konserverar Edert gamla äkta silver. Pris pr flaska 3.50. Liten fl. 1.25. Finnes i färg-, kemiska-, järn- och specialaffärer m. fl.

Parllager:
Gylling & Co.
Regeringsg. 12, Sthlm. N. 198 76